

ПРАВОМІРНІ СПОСОБИ ЗАХИСТУ АДВОКАТА У РАЗІ ПОРУШЕННЯ ЙОГО ПРОФЕСІЙНИХ ПРАВ ТА ГАРАНТІЙ

Анастасія Сербіна

Сербіна Анастасія

Стаж адвокатської діяльності з 2010 року

- **Спеціалізації:** внутрішнє переміщення; кримінальне провадження, діяльність органів місцевого самоврядування, природоохоронне законодавство

Стаж тренінгової діяльності з 2013

- Засновниця Тренінгової групи АС

заступниця голови комітету НААУ з питань правового регулювання органів місцевого самоврядування

Ст. 20 – Права адвоката

звертатися з адвокатськими запитами, у тому числі щодо отримання копій документів

представляти і захищати права, свободи та інтереси фізичних осіб, права та інтереси юридичних осіб

ознайомлюватися на підприємствах, в установах і організаціях з необхідними для адвокатської діяльності документами та матеріалами, крім тих, що містять інформацію з обмеженим доступом;

складати заяви, скарги, клопотання, інші правові документи та подавати їх у встановленому законом порядку;

доповідати клопотання та скарги на прийомі в посадових і службових осіб та відповідно до закону одержувати від них письмові мотивовані відповіді на ці клопотання і скарги;

бути присутнім під час розгляду своїх клопотань і скарг на засіданнях колегіальних органів та давати пояснення щодо суті клопотань і скарг

збирати відомості про факти, що можуть бути використані як докази, в установленому законом порядку запитувати, отримувати і вилучати речі, документи, їх копії, ознайомлюватися з ними та опитувати осіб за їх згодою;

застосовувати технічні засоби, у тому числі для копіювання матеріалів справи, в якій адвокат здійснює захист, представництво або надає інші види правової допомоги, фіксувати процесуальні дії, в яких він бере участь, а також хід судового засідання в порядку, передбаченому законом;

посвідчувати копії документів у справах, які він веде, крім випадків, якщо законом встановлено інший обов'язковий спосіб посвідчення копій документів;

одержувати письмові висновки фахівців, експертів з питань, що потребують спеціальних знань;

користуватися іншими правами, передбаченими цим Законом та іншими законами

Ст. 23 – Гарантії діяльності

забороняються будь-які втручання і перешкоди здійсненню адвокатської діяльності;

забороняється вимагати надання відомостей, що є адвокатською таємницею. З цих питань зазначені особи не можуть бути допитані, крім випадків, якщо особа, яка довірила відповідні відомості, звільнила цих осіб від обов'язку зберігати таємницю в порядку, передбаченому законом;

проведення стосовно адвоката оперативно-розшукових заходів чи слідчих дій, що можуть проводитися виключно з дозволу суду, здійснюється на підставі судового рішення, ухваленого за клопотанням Генерального прокурора, його заступників, прокурора АРК, області, міста Києва та міста Севастополя;

забороняється проведення огляду, розголошення, витребування чи вилучення документів, пов'язаних із здійсненням адвокатської діяльності

адвокату гарантується рівність прав з іншими учасниками провадження, дотримання засад змагальності і свободи в наданні доказів та доведенні їх переконливості;

життя, здоров'я, честь і гідність адвоката та членів його сім'ї, їх майно перебуває під охороною держави, а посягання на них тягнуть відповідальність, передбачену законом;

адвокату гарантується право на забезпечення безпеки під час участі у кримінальному судочинстві в порядку, встановленому законом;

забороняється залучати адвоката до конфіденційного співробітництва під час проведення оперативно-розшукових заходів чи слідчих дій, якщо таке співробітництво буде пов'язане або може призвести до розкриття адвокатської таємниці;

забороняється втручання у приватне спілкування адвоката з клієнтом;

забороняється внесення подання слідчим, прокурором, а також винесення окремої ухвали (постанови) суду щодо правової позиції адвоката у справі;

забороняється втручання у правову позицію адвоката;

орган або посадові особи, які затримали адвоката або застосували до нього запобіжний захід, зобов'язані негайно повідомити про це відповідну раду адвокатів регіону;

повідомлення про підозру адвоката у вчиненні кримінального правопорушення може бути здійснене виключно Генеральним прокурором, його заступником, прокурором АРК, області, міста Києва та міста Севастополя;

забороняється притягати до кримінальної чи іншої відповідальності адвоката або погрожувати застосуванням відповідальності у зв'язку із здійсненням ним адвокатської діяльності згідно із законом;

не можуть бути підставою для притягнення адвоката до відповідальності його висловлювання у справі, у тому числі ті, що відображають позицію клієнта, заяви у засобах масової інформації, якщо при цьому не порушуються професійні обов'язки адвоката;

забороняється ототожнення адвоката з клієнтом;

дисциплінарне провадження стосовно адвоката здійснюється в особливому порядку

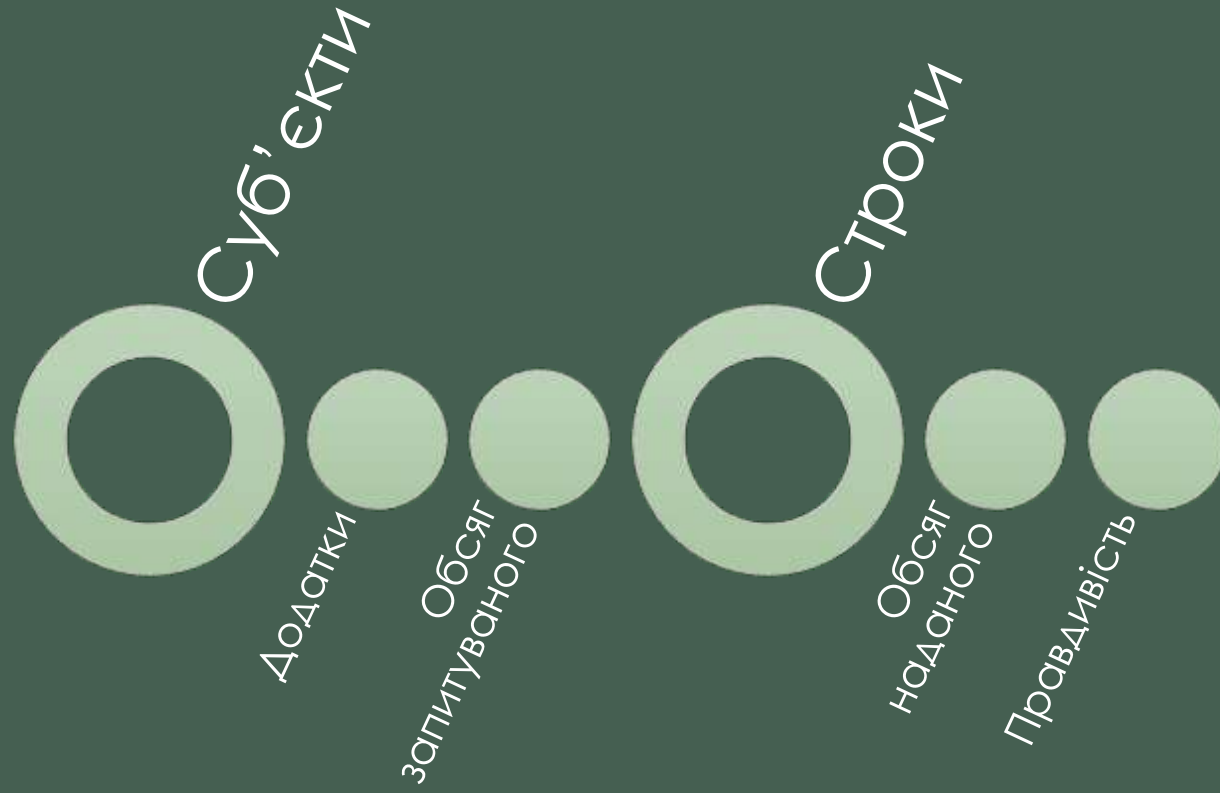
Ст. 24 – АДВОКАТСЬКИЙ ЗАПИТ

Адвокатський запит - письмове звернення адвоката до органу державної влади, органу місцевого самоврядування, їх посадових та службових осіб, підприємств, установ і організацій незалежно від форми власності та підпорядкування, громадських об'єднань про надання інформації, копій документів, необхідних адвокату для надання правової допомоги клієнту.

Нюанси

ПРИВАТНИЙ ВИКОНАВЕЦЬ

Справа № 303/5476/21 (26.07.2021) – правомірне звернення

Справа № 3/160/20 760/27886/19 (27.01.2020) – неправомірне звернення

Засідання Комітету з питань примусового виконання рішень НААУ від 21.01.2022

ДОДАТКИ

Ордер

Письмова
згода?

Свідоцтво

Договір?

Витяг з
ЄРАУ?

Про згоди

ч.2 ст. 21 ЗУ «Про інформацію»: інформація про фізичну особу, а також інформація, доступ до якої обмежено фізичною або юридичною особою, крім суб'єктів владних повноважень.
Конфіденційна інформація може поширюватися за бажанням (згодою) відповідної особи у визначеному нею порядку відповідно до передбачених нею умов, а також в інших випадках, визначених законом.

ч. 5 ст. 6 ЗУ «Про захист персональних даних»: обробка персональних даних здійснюється **для конкретних і законних цілей, визначених за згодою суб'єкта персональних даних**, або у випадках, передбачених законами України, у порядку, встановленому законодавством.

ч. 1 ст. 14 ЗУ «Про захист персональних даних»: поширення персональних даних передбачає дії щодо передачі відомостей про фізичну особу **за згодою суб'єкта персональних даних**.

Форма згоди

п. 2.8 Типового порядку обробки персональних даних, затвердженого Наказом Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини від 08.01.2014 № 1/02-14 згода суб'єкта на обробку його персональних даних повинна бути добровільною та інформованою. Згода **може надаватися суб'єктом у письмовій або електронній формі, що дає змогу зробити висновок про її надання.**

Відповідно до п. 11 Роз'яснення Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини до Типового порядку обробки персональних даних від 08.01.2014 ЗУ «Про захист персональних даних» не визначено форму надання згоди на обробку персональних даних. Це може бути окремий документ, який підписує суб'єкт персональних даних, чи відповідне позначення в електронному вигляді, **одна з умов договору, або це може бути будь-яка інша форма, яка дасть змогу зробити висновок про її надання** (написання заяви, заповнення анкети тощо).

Про посвідчення копій

ч. 9 ч. 1 ст. 20 Закону - під час здійснення адвокатської діяльності адвокат має право посвідчувати копії документів у справах, які він веде, крім випадків, якщо законом встановлено інший обов'язковий спосіб посвідчення копій документів.

Постанова ВСУ у справі № 809/1092/18 від 17.01.2019 - копії документів, засвідчені адвокатом є належним чином засвідченими копіями.

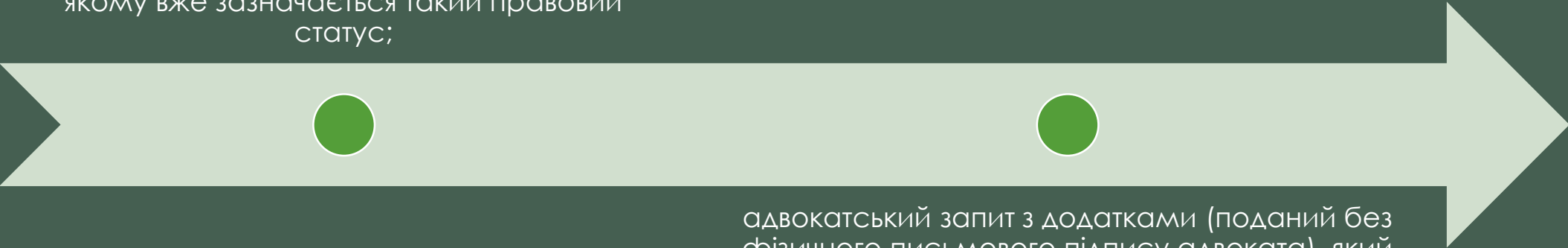
Місце/форма укладення договору

Електронний договір – це домовленість двох або більше сторін, спрямована на встановлення, зміну або припинення цивільних прав та обов'язків і оформлена в електронній формі (п. 5 ч. 1 ст. 3 ЗУ «Про електронну комерцію»).

Рішення РАУ № 132 від 16-17.11.2022

електронний підпис фізичної особи - адвоката не потребує додаткового підтвердження статусу адвоката, оскільки на підтвердження своїх повноважень адвокат надає ордер, у якому вже зазначається такий правовий статус;

адвокатський запит з додатками (поданий без фізичного письмового підпису адвоката), який підписаний за допомогою електронного підпису є належним документом, що підтверджує повноваження адвоката у розумінні Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність»

Про обсяги запитуваного та спосіб запиту

Лише те, що
може
отримати сам
клієнт

Публічна
інформація

Звернення
громадян

Доступ до
судової справи
(№640/4295/19)

Рішення РАУ № 133 від 16-17.11.2022

Адвокат може подавати адвокатський запит в інтересах кількох осіб з урахуванням конкретних індивідуальних обставин, що відображені в договорі про надання правової допомоги.

РОЗГЛЯД ЗАПИТУ

п'ять робочих днів з дня отримання запиту

надати адвокату відповідну інформацію, копії документів, крім інформації з обмеженим доступом і копій документів, в яких міститься інформація з обмеженим доступом (справа № 1240/2978/18 – обмеженню підлягає інформація, а не документ).

строк розгляду адвокатського запиту може бути продовжено до двадцяти робочих днів з обґрунтуванням причин такого продовження, про що адвокату письмово повідомляється не пізніше п'яти робочих днів з дня отримання адвокатського запиту.

У разі якщо задоволення адвокатського запиту передбачає виготовлення копій документів обсягом більш як десять сторінок, адвокат зобов'язаний відшкодувати фактичні витрати на копіювання та друк (справа № 240/22018/21 – недопустима передоплата)

Процедура притягнення

Заява до Ради адвокатів регіону

ч. 5 ст. 212-3 КУпАП

Притягаємо посадову особу, а не орган

Складення адмін протоколу

Направлення до суду

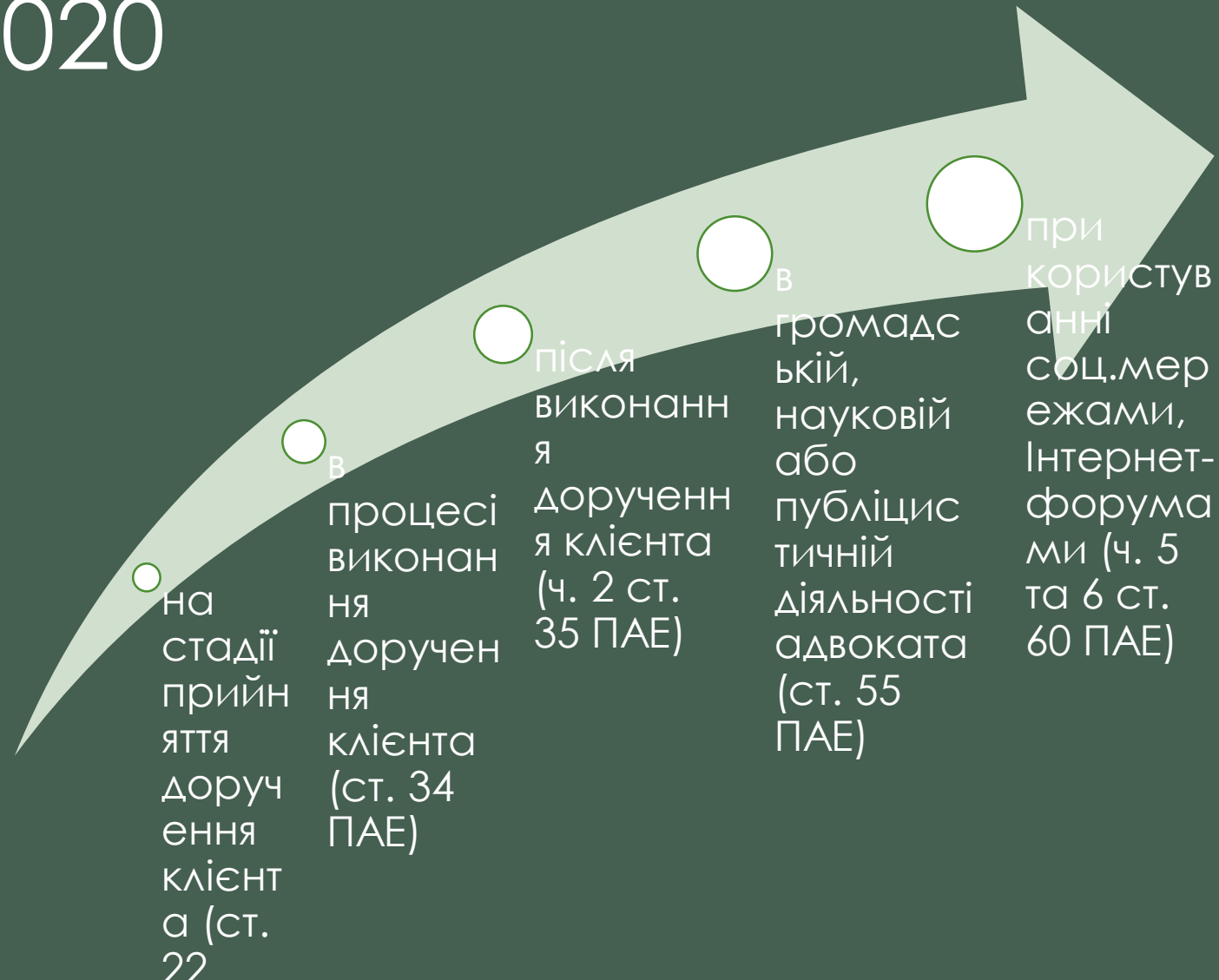
Розгляд судом

Накладення адмін стягнення

Строк – 3 місяці

Щодо адвокатської таємниці від 25.07.2020

Підстави припинення адвокатської таємниці

Письмова заява клієнта

Захист від скарги самого клієнта

У такому випадку суд, орган, що здійснює дисциплінарне провадження стосовно адвоката, інші органи чи посадові особи, які розглядають вимоги клієнта до адвоката або яким стало відомо про пред'явлення таких вимог, зобов'язані вжити заходів для унеможливлення доступу сторонніх осіб до адвокатської таємниці та її розголошення (ч. 4 ст. 22 Закону)

Рішення РАУ № 243 від 15.11.2017 року «Про затвердження роз'яснення щодо дисциплінарної відповідальності адвоката у разі подання ним до суду копій документів, отриманих від клієнта під час здійснення адвокатської діяльності, на виконання ухвали суду про витребування доказів»

Такий обов'язок може становити непропорційне втручання у професійну таємницю адвокатів та призвести до порушення ст. 8 Конвенції.

Рішення РАУ від 4-5 липня 2014 року № 59 «Про затвердження роз'яснення щодо належності до адвокатської таємниці будь-якої інформації, яка стала відома адвокату під час здійснення ним представництва інтересів клієнта, та щодо права адвоката на розголошення такої інформації без згоди клієнта»

інформація, яка стала відома адвокату під час здійснення представництва інтересів клієнта (в тому числі як учасника (акціонера) у Наглядовій раді банку) на підставі договору про надання правової допомоги є адвокатською таємницею та може бути розголошена лише за письмовою згодою (заявою) клієнта

Рішення РАУ від 15.11.2019 року № 123 «Щодо неприпустимості залучення адвоката до конфіденційної співпраці з органами досудового розслідування при наявній згоді клієнта»

кожен адвокат зобов'язаний утримуватись від участі в конфіденційному співробітництві під час оперативно-розшукових заходів чи слідчих дій, оскільки таке співробітництво може привести до розкриття адвокатської таємниці, натомість у разі отримання пропозицій щодо здійснення таких незаконних дій, адвокати мають звертатись до правоохоронних органів та повідомляти про такі факти ради адвокатів регіонів з метою захисту своїх прав та гарантії адвокатської діяльності

Щодо етичних аспектів відносин з
правоохоронними органами від
25.07.2020

Заборони

вимагати надання відомостей, що є адвокатською таємницею

проведення огляду, розголошення, витребування чи вилучення документів, пов'язаних із здійсненням адвокатської діяльності

залучення адвоката до конфіденційного співробітництва під час проведення оперативно-розшукових заходів чи слідчих дій, якщо таке співробітництво буде пов'язане або може призвести до розкриття адвокатської таємниці

втручання у приватне спілкування адвоката з клієнтом та у правову позицію адвоката

притягнення до відповідальності та погрози притягнення у зв'язку із здійсненням адвокатської діяльності

Деякі особливості окремих процесуальних заходів відносно адвокатів передбачені також ЩОДО:

Прямі заборони

використовувати свої права всупереч правам, свободам та законним інтересам клієнта

без згоди клієнта розголошувати відомості, що становлять адвокатську таємницю, використовувати їх у своїх інтересах або інтересах третіх осіб

займати у справі позицію всупереч волі клієнта, крім випадків, якщо адвокат впевнений у самообмові клієнта

відмовлятися від надання правової допомоги, крім випадків, установлених законом

Додатково!

погодження адвоката на конфіденційне співробітництво під час оперативно-розшукових заходів чи слідчих дій є порушенням Закону та відповідно може тягнути дисциплінарну відповідальність

Рішення РАУ № 123 від 15.11.2019

КК України

- **Стаття 374.** Порухення права на захист

1. Недопущення чи ненадання своєчасно захисника, а також інше грубе порушення права підозрюваного, обвинуваченого на захист, вчинене слідчим, дізнавачем, прокурором або суддею

- **Стаття 397.** Втручання в діяльність захисника чи представника особи

1. Вчинення в будь-якій формі перешкод до здійснення правомірної діяльності захисника чи представника особи по наданню правової допомоги або порушення встановлених законом гарантій їх діяльності та професійної таємниці -

КК України

- **Стаття 398.** Погроза або насильство щодо захисника чи представника особи

1. Погроза вбивством, насильством або знищенням чи пошкодженням майна щодо захисника чи представника особи, а також щодо їх близьких родичів у зв'язку з діяльністю, пов'язаною з наданням правової допомоги

2. Умисне заподіяння захиснику чи представнику особи або їх близьким родичам легких або середньої тяжкості тілесних ушкоджень у зв'язку з діяльністю, пов'язаною з наданням правової допомоги

3. Умисне заподіяння тим самим особам у зв'язку з діяльністю, пов'язаною з наданням правової допомоги, тяжкого тілесного ушкодження

КК України

- **Стаття 399.** Умисне знищення або пошкодження майна захисника чи представника особи
- 1. Умисне знищення або пошкодження майна, що належить захиснику чи представнику особи або їх близьким родичам, у зв'язку з діяльністю, пов'язаною з наданням правової допомоги
- 2. Ті самі дії, вчинені шляхом підпалу, вибуху або іншим загальнонебезпечним способом, або якщо вони заподіяли шкоду в особливо великих розмірах
- 3. Дії, передбачені частиною першою або другою цієї статті, що спричинили загибель людей, завдання їм тяжких тілесних ушкоджень чи настання інших тяжких наслідків

КК України

- **Стаття 400.** Посягання на життя захисника чи представника особи у зв'язку з діяльністю, пов'язаною з наданням правової допомоги
- Вбивство або замах на вбивство захисника чи представника особи або їх близьких родичів у зв'язку з діяльністю, пов'язаною з наданням правової допомоги

- **Стаття 400¹.** Представництво в суді без повноважень
- 1. Завідомо неправдиве повідомлення суду про повноваження представляти іншу особу в суді, а так само умисне невнесення адвокатом до ордера відомостей щодо обмежень повноважень, встановлених договором про надання правничої допомоги
- 2. Дії, передбачені частиною першою цієї статті, вчинені повторно або за попередньою змовою групою осіб

УЧАСТЬ АДВОКАТСЬКОГО САМОВРЯДУВАННЯ

РА

КДКА

Комітети захисту прав адвокатів в регіонах

Комітет захисту прав адвокатів та гарантій адвокатської діяльності НААУ

Комітет з питань адвокатської етики НААУ

ДЯКУЮ ЗА УВАГУ

Все буде Україна

